ప్రచురణార్థమైన

భారతదేశ సర్వోన్నత న్యాయస్థానము

క్రిమినల్ అప్పీలేట్ అధికార పరిధి

క్రిమినల్ అప్పీల్ నెం. 2230/2010

పవన్ కుమార్ చౌరాసియా **---.........అప్పీలుదారు**

వెర్సస్

బీహార్ రాష్ట్రం **---........ప్రతివాది**

తీర్పు

అభయ్ ఎస్. ఓకా, న్యాయమూర్తి

వాస్తవ నేపథ్యం

1. భారతీయ శిక్షాస్మృతిలోని సెక్షన్ 302 తో చదువబడు సెక్షన్ 34తో పాటు 201 (సంక్షిప్తంగా, 'ఐపిసి') శిక్షార్హమైన నేరాలకు గాను నిందితుడైన అప్పీలుదారు నెం.1తో పాటుగా మరో నలుగురితో విచారణ జరిగింది. అప్పీలుదారు రెండు నేరాలకు దోషిగా నిర్ధారించబడ్డాడు. ఐపీసీ సెక్షన్ 302 తో పాటు చదవబడు సెక్షన్ 34 కింద నేరానికి పాల్పడినందుకు అతనికి జీవిత ఖైదు విధించబడింది. హైకోర్టు అప్పీలుదారుని నేరారోపణను ధృవీకరించగా, మిగిలిన నలుగురు నిందితులను నిర్దోషులుగా ప్రకటించింది.

2. మొదటి సమాచారకర్త ఒక లఖీ ప్రసాద్ చౌరాసియా (PW-5). 20 జూన్ 1989న, ప్రథమ సమాచార నివేదిక (FIR) నమోదు చేయబడింది . రాధే ప్రసాద్ మండల్ (PW-1), కిసాన్ లాల్ మండల్ (PW-4), సత్య నారాయణ్ మండల్ (PW-6) మరియు మహ్మద్ తమీజుద్దీన్ (PW-7) సమక్షంలో ఎఫ్ఐఆర్ నమోదు చేసినట్లు మొదటి సమాచారం ఇచ్చిన వ్యక్తి తన వాంగ్మూలం లో పేర్కొన్నాడు. జూన్ 10, 1989న PW5 మిస్సింగ్ రిపోర్టును సమర్పించిందని ఆరోపించారు. మిస్సింగ్ రిపోర్ట్ లో అతని కుమారుడు కమలేష్ మరియు మేనల్లుడు, బుల్లా

హీరా చౌరాసియా (పిడబ్ల్యు 9)యొక్క కుమారుడి గురించి సంబందించినది. వారు 02 జూన్, 1989 నుండి తప్పిపోయారు. 1989 జూన్ 20న సుమారు మధ్యాహ్నం 2 గంటలకు ప్రస్తుత అప్పీలుదారు, ఇతరులతో కలిసి ఇద్దరు అబ్బాయిలని హత్య చేసినట్లు అతనికి రహస్య సమాచారం అందింది అని PW-5 పేర్కొన్నాడు. అందువల్ల, అతను పైన పేర్కొన్న వ్యక్తులతో కలిసి అప్పీలుదారు ఇంటికి వెళ్లి విచారించారు. మొదట్లో, అప్పీలుదారు నిరాకరించినప్పటికీ, కొంత ఒప్పించిన తరువాత, తాను మరియు మరో నలుగురు (సహ నిందితులు) కలిసి ఇద్దరు అబ్బాయిలను గొంతు నులిమి చంపినట్లు మరియు వారి మృతదేహాలను నక్కి బారి వద్ద నున్న ఒక భగీరథ్ పొలంలో దాచిపెట్టినట్లు, మరియు పైన పేర్కొన్న వ్యక్తుల, సమక్షంలో అంగీకరించాడు. PW-5తో పాటు అప్పీలుదారు మరియు ఇతరులతో కలిసి ఆ పొలానికి వెళ్లారు. అప్పీలుదారు మట్టిని తొలగించి, ఇద్దరి మృతదేహాలను కనుగొన్నారు. ఆ తర్వాత, పోలీస్ స్టేషన్కి వచ్చి ఫిర్యాదు చేశాడు.

3. ప్రాసిక్యూషన్ 10 మంది సాక్షులను విచారించారు. PW-1 రాధే ప్రసాద్ మండల్; PW-2 జగదీష్ ప్రసాద్ చౌరాసియా; PW-3 శోభ లాల్ మండల్; PW-4 కిసాన్ లాల్ మండల్; PW-5 స్వయంగా ఫిర్యాదుదారు; మరియు PW-6 సత్య నారాయణ్ మండల్ విరుద్ధముగా ప్రకటించబడ్డారు. ప్రాసిక్యూషన్ కేసు ప్రకారం, అప్పీలుదారు ఈ సాక్షుల సమక్షంలో నేరాన్ని అంగీకరించారు. PW-7 ఎండి. తమీజుద్దీన్; PW-8 సుచాయ్ మండల్ మరియు PW-9 హీరాలాల్ చౌరాసియా ప్రాసిక్యూషన్ కేసుకు మద్దతు ఇచ్చారు మరియు అప్పీలుదారు వారికి చేసిన చట్టవిరుద్ధమైన ఒప్పుకోలు పై ఆధారపడి ఉంటుంది . PW-10 శవపరీక్ష నిర్వహించిన వైద్యుడు. దర్యాప్తు అధికారిని విచారించలేదు. నేరం రుజువు కావడం అప్పీలుదారు చట్టవ్యతిరేక నేరారోపణపై ఆధారపడి ఉంటుంది. రెండు న్యాయస్థానాలు చట్టవిరుద్ధమైన ఒప్పుకోలుకు సంబందించిన ప్రాసిక్యూషన్ కేసును విశ్వసించాయి.

4. ఇరు పక్షాల తరఫున హాజరైన న్యాయవాదులు సహాయంతో, మేము ప్రాసిక్యూషన్ యొక్క సాక్షుల వాంగ్మూలాలను మరియు ముఖ్యంగా PW-7 నుండి 9 వరకు మరియు దిగువ కోర్టులు నమోదు చేసిన ఫలితాలను పరిశీలించాము.

చట్టవిరుద్ధమైన ఒప్పుకోలు యొక్క రుజువు విలువ:

5. చట్టవిరుద్ధమైన ఒప్పుకోలుకు సంబంధించినంతవరకు , చట్టం బాగా స్థిరపడింది . సాధారణంగా, ఇది బలహీనమైన సాక్ష్యం. ఏది ఏదేమైనప్పటికీ, ఒప్పుకోలు స్వచ్ఛందంగా మరియు నిజాయితీగా నిరూపించబడిందని రుజువు చేయబడితే , చట్టవిరుద్ధమైన ఒప్పుకోలు ఆధారంగా నేరారోపనను కొనసాగించవచ్చు. ఇది ఎటువంటి ప్రలోభాలు గురికాకుండా ఉండాలి. అటువంటి ఒప్పుకోలు యొక్క సాక్ష్యము విలువ అది ఎవరికి చేయబడుతుందో వారిపై కూడా ఆధారపడి ఉంటుంది. మానవ ప్రవర్తన యొక్క సహజ మార్గాన్ని బట్టి చూస్తే, సాధారణంగా, ఒక వ్యక్తి తాను చేసిన నేరం గురించి తనకు దాగివున్న అవ్యక్తమైన విశ్వాసం ఉన్న వ్యక్తితో మాత్రమే ఒప్పుకుంటాడు. సాధారణంగా , ఒక వ్యక్తి తనకు పూర్తిగా అపరిచితుడైన వ్యక్తితో నేరము అంగీకారము గురించి పేర్కొన్నాడు. అంతేకాకుండా, ఒప్పుకోలు చేసిన పరిస్థితులను దృష్టిలో ఉంచుకుని దాని విశ్వసనీయతతో కోర్టు సంతృప్తి చెందాలి. నియమం ప్రకారం, ధృవీకరణ అవసరం లేదు. అయితే, ఒక చట్టవిరుద్ధమైన ఒప్పుకోలు, నమోదులో ఉన్న ఇతర సాక్ష్యము ద్వారా ధృవీకరించబడితే, అది మరింత విశ్వసనీయతను పొందుతుంది.

సాక్ష్యము యొక్క విశ్లేషణ

6. ఇంతకుముందు వివరించినట్లుగా, PW-1 నుండి PW-6 వరకు, ఫిర్యాదుదారుడితో సహ ఎవరి కుమారుడు అయితే చంపబడ్డాడో , అతను ప్రాసిక్యూషన్కు మద్దతు ఇవ్వలేదు. ప్రాసిక్యూషన్ కేసు ఏమిటంటే, అప్పీలుదారు PW-1 నుండి PW-9 వరకు నేరమును ఒప్పుకున్నాడు. ప్రాసిక్యూషన్ సాక్షులుగా ఉన్న PW.Nos.7, 8 మరియు 9 ల సాక్ష్యము మేము జాగ్రత్తగా విశ్లేషించాము. వారి సాక్ష్యాల విశ్లేషణ ఇక్కడ ఉంది : -

(a) PW-7, 20 జూన్ 1989న సుమారు 02 గంటల30 ని. లకు ఆయన, PW-1 మరియు PW-6, ఇతర వ్యక్తులతో కలిసి భగీరథ్ మండల్ గేట్ దగ్గర మాట్లాడుకుంటున్నప్పుడు, PW-5 అక్కడికి వచ్చి, పవన్ (అప్పీలుదారు) తన కుమారుడు కమలేష్, మేనల్లుడు బుల్లాలను హత్య చేసి, వారి మృతదేహాలను దాచిపెట్టాడని తనకు సమాచారం అందిందని వారికి చెప్పాడు. PW-5 నుంచి అందుకున్న ఆరోపణల సమాచారం యొక్క ఆధారంపై దర్యాప్తు చేయడానికి ప్రాసిక్యూషన్ ఎటువంటి ప్రయత్నము చేయలేదు.

(b) PW-8 సుచాయ్ వాదన భిన్నంగా ఉంది. PW-5 ఫిర్యాదులో PW-8 సుచాయ్ యొక్క పేరు ప్రస్తావించబడలేదు. 1989, జూన్ 6వ తేదీన, అప్పీలుదారు ఇద్దరు వ్యక్తులకు తాను ఇద్దరు అబ్బాయిలను హత్య చేశానని, వారి మృతదేహాలను దాచిపెట్టాను అని చెప్పడం విన్నానని PW-8 సుచాయ్ పేర్కొన్నాడు. 1989, జూన్ 6న అప్పీలుదారు చేసిన నేర ఒప్పుకోలు గురించి PW-8కి తెలిసినప్పటికీ, అతను పోలీసులకు ఫిర్యాదు చేయలేదని గమనించడం గమనార్హం. అతను మరణించిన బుల్ల యొక్క మామయ్య అని ఒప్పుకున్నందున పోలీసులకు నివేదించడంలో నిర్లక్ష్యం చాలా ముఖ్యమైనది. అతని నిశ్శబ్దం ప్రాసిక్యూషన్ కేసు గురించి మరింత అనుమానాలకు దారి తీస్తుంది.

(c) PW-8, తాను ఇతరులతో కలిసి మృతదేహాలను పూడ్చిన ప్రదేశానికి అప్పీలుదారుతో పాటు వెళ్లానని పేర్కొన్నాడు. ఆయన వాదన ఏమిటంటే, అప్పీలుదారు ఇతరులతో కలిసి భగీరథ్ ద్వారం వద్ద కూర్చున్నప్పుడు నేరాన్ని ఒప్పుకున్నారని పేర్కొన్నాడు . 1989, జూన్ 20న అప్పీలుదారుడు చట్టవ్యతిరేక నేరాంగీకారం చేసినప్పుడు PW-1 నుండి PW-9 వరకు అప్పీలుదారు ఇంటికి వెళ్లారని సాక్షి పేర్కొనలేదు. PW-8 అలా చెప్పకపోయినప్పటికీ, PW-9 హీరాలాల్, అప్పీలుదారు కొంత తవ్వకం చేసిన తర్వాత మృతదేహాలను బయటకు తీసినట్లు PW-8 అని పేర్కొన్నాడు.

(d) PW-9 హీరాలాల్ విషయానికొస్తే, అతను బుల్లా తండ్రి. అప్పీలుదారుడు చట్టవిరుద్ధమైన ఒప్పుకోలు చేసిన ప్రదేశాన్ని ఆయన పేర్కొనలేదు. అతను కేవలం తన కుమారుడు అదృశ్యమైన 19 రోజుల తరువాత, అప్పీలుదారుడు తన సమక్షంలో భగీరథ్ (ప్రాసిక్యూషన్ పరిశీలించలేదు), PW-1, PW-4 మరియు PW-6 లకు ఇద్దరు అబ్బాయిలను హత్య చేసినట్లు మరియు వారి మృతదేహాలను భగీరథ్ పొలంలో దాచిపెట్టినట్లు వెల్లడించాడని పేర్కొన్నాడు. మృతదేహాలను బయటకు తీసినది సుచాయ్ (PW-8) అని ఆయన వాదన. అయితే, PW-8 స్వయంగా తాను మృతదేహాలను బయటకు తీసినట్లు పేర్కొనలేదు.

(e) PW-7 యొక్క వివరణ ప్రకారం, PW-1 అప్పీలుదారు చేసిన ఎటువంటి చట్టవిరుద్ధమైన ఒప్పుకోలు గురించి అతనికి తెలియజేయలేదు, అయితే, PW-1 అప్పీలుదారు ఇద్దరు అబ్బాయిలను హత్య చేసినట్లు తనకు సమాచారం అందిందని

అతనికి తెలియజేసాడు. ఈ ముగ్గురు సాక్షులలో, PW-7 మాత్రమే సాక్షి, అప్పీలుదారు తన సొంత ఇంట్లో నేరాంగీకారం చేశాడని పేర్కొన్నాడు.

(f) PW-7 ఇచ్చిన వివరణ ప్రకారం, 1989, జూన్ 20వ తేదీ మధ్యాహ్నం, అప్పీలుదారు ఇద్దరు అబ్బాయిలను హత్య చేసినట్లు PW-5 అతనికి తెలియజేసాడు. PW-7 పోలీసులను ఎందుకు సంప్రదించలేదు అనేదానికి వివరణలేదు. సాక్షి యొక్క ఈ ప్రవర్తన అసహజమైనది.

(g) ప్రాసిక్యూషన్కు మద్దతు ఇచ్చిన ఈ ముగ్గురు సాక్షులలో ఎవరూ, అప్పీలుదారు తమ బంధువు లేదా సన్నిహిత పరిచయస్తుడని పేర్కొనలేదు. వాస్తవానికి , వారు అప్పీలుదారుకు వ్యక్తిగతంగా తెలుసని కూడా చెప్పలేదు. అప్పీలుదారుకు మరియు ముగ్గురు సాక్షులు మధ్య ఉన్న సంబంధాన్ని చూపించడానికి నమోదు లో ఏమీ లేదు. ముగ్గురు సాక్షులు ఎంతగా ఉన్నారంటే, అప్పీలుదారుకు ఈ ముగ్గురు సాక్షులపై అవ్యక్తమైన విశ్వాసం ఉండింది, అందువల్ల అతను వారిని ఒప్పించాడు.

(h) అప్పీలుదారు వారి ముందు హత్యకు పాల్పడినట్లు చట్టవిరుద్ధమైన ఒప్పుకోలు చేసినప్పటికీ, PW-7 నుండి PW-9 వరకు పోలీసులకు ఫిర్యాదు చేయలేదు. ప్రాసిక్యూషన్ కేసు ఏమిటంటే, పోలీసులకు సమాచారం ఇవ్వకుండా, వారు అప్పీలుదారుతో కలిసి మృతదేహాలను ఖననం చేసిన భగీరథ్ పొలానికి వెళ్లారు. PW-7 నుండి PW-9 వరకు ఈ ప్రవర్తన అసాధారణమైనది మరియు అసహజమైనది. PW-7 నుండి PW-9 వరకు ఆరోపించబడిన నేరపు ఒప్పుకోలు చేసిన ప్రదేశం గురించి స్థిరంగా లేవు.

(i) నేరాంగీకారం చేసినప్పుడు PW-9 ప్రకారం హాజరైన భగీరథ్ ను విచారించనందుకు ప్రాసిక్యూషన్ ఎటువంటి వివరణ ఇవ్వలేదు. అతని భూమిలో మృతదేహాలు లభించడంతో ఈ తప్పిదం మరింత ప్రాధాన్యత సంతరించుకుంది.

తీర్మానం

7. అందువల్ల, చట్టవ్యతిరేక నేరారోపణ గురించి ప్రాసిక్యూషన్ కేసు ఏమాత్రం విశ్వాసాన్ని కలిగించదు. అంతేకాక, ప్రాసిక్యూషన్ కేసుకు మద్దతు ఇవ్వడానికి లేదా ధృవీకరించడానికి ఇతర పరిస్థితులు ఏవీ నమోదు చేయబడలేదు. కాబట్టి, మన దృష్టిలో , అప్పీలుదారుని చట్టవ్యతిరేక

నేరారోపణ రూపంలో ఉన్న సాక్ష్యాలను విస్మరించాల్సిన అవసరం ఉంది. అప్పీలుదారుకు వ్యతిరేకంగా మరే ఇతర సాక్ష్యాధారాలు లేవని అంగీకరించారు. అందువల్ల , అప్పీలుదారుని యొక్క నేరారోపణను అసలు నిలువజాలదు. తదనుగుణంగా, ఆక్షేపిత తీర్పులను కొట్టివేసి , అప్పీలుదారుడు తనపై ఆరోపించబడిన నేరాల నుంచి నిర్దోషిగా ప్రకటించబడ్డాడు. అప్పీలుదారుడు యొక్క బెయిల్ బాండ్లను రద్దు చేశారు. అప్పీలుకు అనుమతి ఉంది.

[అభయ ఎస్.ఓకా] న్యాయమూర్తి

[రాజేష్ బిందాల్] న్యాయమూర్తి

న్యూ ఢిల్లీ
మార్చి 14, 2023.